

Sygn. akt V U 948/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2021 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 6 listopada 2020 r. sygn.: (...)

oddala odwołanie;

VU 948/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 listopada 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy A. S. prawa do emerytury pomostowej.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca wykazał staż pracy w warunkach szczególnych w ilości 28 lat, 1 miesiąca i 7 dni. Przyczyną odmowy przyznania prawa do świadczenia było to, że wnioskodawca po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Do pracy wykonywanej w tych warunkach ZUS nie zaliczył okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 1 stycznia 2009 roku do 31 sierpnia 2020 roku na stanowisku operatora urządzeń pomocniczych, ponieważ (...) Spółka z o.o. nie jest zakładem dużego ((...)) lub zwiększonego ((...)) ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego zgodnie z przepisami ustawy z 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki z 31 stycznia 2006 roku (Dz. U z 2013 roku poz. 1232 ze zm.). Jednocześnie ZUS stwierdził, że uchyła decyzje z dnia 19 lutego 2020 roku oraz z 2 kwietnia 2020 roku. ZUS podniósł, że płatnik składek błędnie kwalifikuje prace w zakładzie do prac przy bezpośrednim sterowaniu procesami technologicznymi mogącymi stwarzać zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego określonych w załączniku nr 2 pkt. 13 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Od decyzji tej odwołał się wnioskodawca. Wniósł o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu wskazał, że ZUS nie miał podstaw, by uchylić decyzje z dnia 19 lutego 2020 roku oraz z 2 kwietnia

2020 roku, w których podał inną przyczynę odmowy przyznania mu prawa do emerytury pomostowej. Ponadto wnioskodawca zakwestionował niezaliczenie przez organ rentowy do pracy w szczególnych warunkach okresu od dnia 1 stycznia 2009 roku, wskazując, że pracodawca nie miał obowiązku sporządzenia po dniu 31 grudnia 2008 roku nowego wykazu stanowisk pracy, na którym praca wykonywana jest w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca A. S., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 7 lutego 2020 roku wniosek o emeryturę pomostową. Do wniosku załączył zaświadczenie, że od 2 maja 1989 roku do nadal jest zatrudniony w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R. oraz świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z 2 lipca 2018 roku.

W świadectwie pracodawca zaświadczył, że wnioskodawca:

- od 2 maja 1989 roku do 28 lutego 1991 roku na stanowisku robotnika magazynowego wykonywał prace wymienione w wykazie A dziale IV poz. 40 pkt 18

- od 1 marca 1991 roku do 30 listopada 2000 roku na stanowisku kierowcy wózka wykonującego roboty za i wyładunkowe wykonywał prace wymienione w wykazie A dział IV poz. 40 pkt 9

- od 30 listopada 2000 roku na stanowisku robotnik pomocniczy i operator urządzeń przemysłowych wykonywał prace wymienione w wykazie A dział IV poz. 21 pkt 36 (produkcja i przetwórstwo wyrobów gumowych, ebonitowych oraz półproduktów i środków pomocniczych do tych wyrobów, produkcja sadzy)

stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

Pracodawca zaznaczył, że stanowisko operator urządzeń przemysłowych odpowiada stanowisku robotnik pomocniczy w wykazie, a zmiana nazewnictwa spowodowana była zmianą taryfikatora w firmie, jak również wymieniona jest w nowych wykazach prac w szczególnych warunkach, obecnie prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technologicznymi mogący stwarzać zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego kod zawodu (...) (pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów gumowych co odpowiada stanowisku robotnik pomocniczy i operator urządzeń pomocniczych) określonych w załączniku nr 2 pkt. 13 do ustawy o emeryturach pomostowych,

(dowód: wniosek o emeryturę pomostową k. 1-2, zaświadczenie k. 4, świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze k. 5– w aktach ZUS)

Decyzją z dnia 19 lutego 2020 roku organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej, wskazując, że wnioskodawca nie osiągnął wieku 60 lat, nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych, nie rozwiązał stosunku pracy. ZUS w decyzji tej podał, że wnioskodawca wykazał staż pracy w warunkach szczególnych w ilości 10 lat, 11 miesięcy i 11 dni.

(dowód: decyzja z dnia 19.02.2020 roku k. 10 – w aktach ZUS)

W dniu 2 marca 2020 roku pracodawca wystawił wnioskodawcy korektę świadectwa wykonywania prac w szczególnych lub w szczególnym charakterze warunkach z 2 lipca 2018 roku.

Pracodawca zaświadczył, że wnioskodawca w okresie od 2 maja 1989 roku do nadal stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w chemii:

- od 2 maja 1989 roku do 28 lutego 1991 roku na stanowisku robotnika magazynowego wykonywał prace wymienione w wykazie A dziale IV poz. 40 pkt 18;

- od 1 marca 1991 roku do 30 listopada 2000 roku na stanowisku kierowcy wózka wykonującego roboty za i wyładunkowe wykonywał prace wymienione w wykazie A dział IV poz. 40 pkt 9

- od 1 grudnia 2000 roku do 30 kwietnia 2006 roku na stanowisku robotnik pomocniczy wykonywał prace wymienione w wykazie A dział IV poz. 21 pkt 36 (produkcja i przetwórstwo wyrobów gumowych, ebonitowych oraz półproduktów i środków pomocniczych do tych wyrobów, produkcja sadzy)

- od 1 maja 2006 roku do nadal na stanowisku operator urządzeń przemysłowych wykonywał prace wymienione w wykazie A dział IV poz. 21 pkt 36 (produkcja i przetwórstwo wyrobów gumowych, ebonitowych oraz półproduktów i środków pomocniczych do tych wyrobów, produkcja sadzy)

Wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Pracodawca zaznaczył, że stanowisko kierowca wózka, robotnik za i wyładunkowy odpowiada stanowisku operator wózka, a stanowisko operator urządzeń przemysłowych odpowiada stanowisku robotnik pomocniczy w wykazie, a zmiana nazewnictwa spowodowana była zmianą taryfikatora w firmie.

Stanowisko operator urządzeń przemysłowych wymienione jest w nowych wykazach prac w szczególnych warunkach, obecnie prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technologicznymi mogącymi stwarzać zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego kod zawodu (...) (pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów gumowych) określonych w załączniku nr 2 pkt. 13 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Stanowisko robotnik pomocniczy i operator urządzeń pomocniczych odpowiada stanowisku pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów gumowych co odpowiada)

(dowód: korekta świadectwa z 2 marca 2020 roku – k. 18 akt ZUS)

Decyzją z dnia 2 kwietnia 2020 roku organ rentowy – zmienił decyzję z 19 lutego 2020 roku – i ponownie odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej, wskazując, że wnioskodawca nie osiągnął wieku 60 lat oraz nie rozwiązał stosunku pracy. ZUS w decyzji tej podał, że wnioskodawca wykazał staż pracy w warunkach szczególnych w ilości 28 lat, 1 miesiąca i 7 dni.

(dowód: decyzja z dnia 2.04.2020 roku k. 12 – w aktach ZUS)

W dniu 2 września 2020 roku wnioskodawca złożył kolejny wniosek o emeryturę pomostową. Do wniosku załączył świadectwo pracy na okoliczność rozwiązania umowy o pracę z (...) Spółką z o.o. w dniu 31 sierpnia 2020 roku. Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do pracy w szczególnych warunkach okres od 2 maja 1989 do 31 grudnia 2008 roku (z wyłączeniem okresów zasiłkowych), a nie zaliczył okresu od dnia 1 stycznia 2009 roku do 31 sierpnia 2020 roku.

(dowód: wniosek o emeryturę pomostową k. 24-26 akt ZUS, świadectwo pracy k. 27 akt ZUS)

Wnioskodawca zatrudniony był na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, w (...) S.A., a następnie (...) Spółka z o.o. od 2 maja 1989 roku do 31 sierpnia 2020 roku na następujących stanowiskach:

- od 2 maja 1989 roku do 28 lutego 1991 roku –robotnik magazynowy,
- 1 marca 1991 roku do 30 listopada 2000 roku – kierowca wózka, robotnik za i wyładunkowy,
- od 1 grudnia 2000 roku do 30 kwietnia 2006 roku – robotnik pomocniczy,
- od 1 maja 2006 roku do 31 sierpnia 2020 roku – operator urządzeń pomocniczych,

(dowód: świadectwo pracy k. 27 akt ZUS)

(...) Sp. z o. o., wcześniej (...) S.A. zajmował się produkcją taśm wulkanizacyjnych i przenośnikowych na potrzeby górnictwa i elektrowni. Na terenie zakładu znajdują się instalacje, materiały i substancje niebezpieczne. Wydział (...) zajmuje się produkcją mieszanek służących do produkcji taśm przenośnikowych. Wydział (...) zajmuje się produkcją taśm.

(okoliczność bezsporna)

Wnioskodawca w początkowym okresie zatrudnienia w (...) od 2 maja 1989 roku do 28 lutego 1991 roku pracował w magazynie technicznym na stanowisku robotnika magazynowego.

(dowód: umowa o pracę z 2.05.1989 – k. 3 akt osobowych, umowa o pracę z 16.05.1989 roku – k. 5 akt osobowych, angaże – k.6-9 akt osobowych, zeznania wnioskodawcy – protokół rozprawy z 8 czerwca 2021 roku – od minuty 41:43 do minuty 58:35)

Następnie od 1 marca 1991 roku do 30 listopada 2000 roku pracował jako kierowca wózka, robotnik za i wyładunkowy w D. (...) i (...) (...). Wnioskodawca kierował wózkiem widłowym elektrycznym i spalinowym. Do stałych obowiązków wnioskodawcy należał rozładunek surowców z wagonów i samochodów dostawczych oraz przewożenie wózkiem widłowym surowców do wytwarzania gumy (mieszanki gumowe, klej, benzyna, tolen) i wyrobów gumowych (guma) z magazynu na hale produkcyjne. Każda z substancji była opakowana (w worku, pojemniku, beczkach).

(dowód: angaże – k. 12 – 21, 38 akt osobowych, karta ryzyka zawodowego – k. 29 akt osobowych, zeznania wnioskodawcy – protokół rozprawy z 8 czerwca 2021 roku – od minuty 41:43 do minuty 58:35, zeznania świadka M. R. – protokół rozprawy z 8 czerwca 2021 roku – od minuty 5:38 do minuty 7:55, zeznania świadka G. K. – protokół rozprawy z 8 czerwca 2021 roku – od minuty 22:50 do minuty 35:59)

Z dniem 1 grudnia 2000 roku wnioskodawca został przeniesiony na Wydział (...) (...) i objął stanowisko robotnika pomocniczego.

(dowód: angaż z 30.11.2000r. – k. 39 akta osobowe)

Od dnia 1 maja 2006 roku do rozwiązania stosunku pracy 30 sierpnia 2020 roku wnioskodawca pracował w S. na Wydziale (...) (...) na stanowisku operatora urządzeń pomocniczych.

(dowód: angaż z 1.05.2006r. – k. 53 akt osobowych)

Wnioskodawca na stanowisku robotnika pomocniczego i operatora urządzeń pomocniczych czyli w okresie od 1 grudnia 2000 roku do 30 sierpnia 2020 roku na Wydziale (...) (...) miał taki sam zakres obowiązków. Do stałych obowiązków wnioskodawcy w w/w okresie należało:

- transportowanie wózkiem widłowym surowców służących do produkcji taśm (tj. benzynę w beczkach, smary w pojemnikach, gotowe mieszanki w opakowaniach, kauczuk w kostkach, sadzę w workach) oraz części do maszyn tj. puste bębny służące do nawijania taśm, rdzenie metalowe, które były wkładane w bęben;

- obsługa suwnicy (przewoził nią taśmy, zawieszał linki do produkcji taśm, zdejmował suwnicą gotowy wyrób z kalandra, przewoził nawinięte taśmą bębny do magazynu)
- cięcie, opasywanie i ważenie taśm, cięcie początkowo szlifierką, a od 2010 roku gilotyną (gilotyna jest częścią składową wyłaczarki)
- pomagał operatorowi przy obsłudze kalandra (zakładał wałek, przewoził paleciakiem mieszanke gumową z walców na kalandry);
- obsługiwał wózek konfekcyjny, który służył do łączenia ze sobą dwóch surowych tj. przed wulkanizacją - taśm (musiał go włączyć i wyłączyć i obserwować pracę maszyny tj. czy proces konfekcji łączenia dwóch surowych taśm wypełnionych tkaniną lub linką przebiega prawidłowo) pod nadzorem operatora;
- przygotowywanie wałków z rdzeniami do nawijania taśm, konfekcji, płyt, tkaniny, folii;
- przygotowanie , wymiana rdzeni w płytach, konfekcji
- segregacja, przewijanie folii i tkaniny przekładowej;

(dowód: zeznania wnioskodawcy – protokół rozprawy z 8 czerwca 2021 roku – od minuty 41:43 do minuty 58:35, zeznania świadka M. R. - – protokół rozprawy z 8 czerwca 2021 roku – od minuty 2:43 do minuty 22:40, zeznania świadka G. K.- protokół rozprawy z 8 czerwca 2021 roku – od minuty 22:50 do minuty 40:40, zeznania świadka R. H. – protokół rozprawy z dnia 16 marca 2021 roku – od minuty 2:43 do minuty 13:27, zeznania świadka D. S. – protokół rozprawy z 16 marca 2021 roku od minuty 14:51 do minuty 32:10, zakres obowiązków operatora urządzeń pomocniczych – k. 74-75 akt)

W dniu 29 marca 2001 roku (...) S.A. podpisał z zakładowymi organizacjami związkowymi Porozumienie do wykazu stanowisk, na których praca wykonywana jest w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W Porozumieniu wskazano, że zgodnie z zarządzeniem nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego oraz obowiązującego w Spółce wykazu stanowisk prac zalicza się do prac w szczególnych warunkach pracę na stanowiskach wymienionych w porozumieniu. Wymieniono w nim m.in. stanowiska:

1. dział IV chemia poz. 21 - produkcja i przetwórstwo wyrobów gumowych, ebonitowych oraz półproduktów i środków pomocniczych do tych wyrobów, produkcja sadzy na stanowisku:
 - pkt 14 operator urządzeń pomocniczych;
 - pkt 36 robotnik pomocniczy;
2. dział IV chemia poz. 40 prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe, transportowe oraz konfekcjonowanie surowców, półfabrykatów i wyrobów gotowych-pylistych, toksycznych, parzących i wybuchowych na stanowisku:
 - pkt 15 wydawca magazynowy
 - pkt 17 robotnik za i wyładunkowy

Spółka (...), po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, uznała porozumienie z dnia 29 marca 2001 roku za nadal obowiązujące i spełniające wymóg prowadzenia przez zakład pracy wykazu stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, zgodnie z art. 1 pkt 6 ww. ustawy. Zakład pracy opłacał od tych pracowników składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych..

(dowód: Porozumienie z dnia 29 marca 2001 roku k. 8-9 akt, stanowisko pracodawcy z dnia 15.10.2020 roku k. 34 akt ZUS)

W dniu 8 marca 2021 roku sporządzona została przez (...) ekspertyza techniczna pn. „Ocena ryzyka poważnej awarii przemysłowej dla Zakładu (...) w R. – kwalifikacja do (...) i (...) o nr identyfikacyjnym (...)/ (...)/ (...)/(...)”. W ekspertyzie tej, sporządzonej na zamówienie Spółki (...), Zakład zakwalifikowany został jako zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (...). R. K. wskazał, że wykonał kalkulację na podstawie zestawienia substancji niebezpiecznych i ich ilościach przekazanych przez S. w dniu 28 lutego 2021 roku. Stwierdził, że niewielki wzrost ilości substancji niebezpiecznych dla organizmów wodnych znajdujących się na terenie zakładu będzie prowadził do kwalifikacji jako zakład o dużym ryzyku. W zestawieniu substancji niebezpiecznych podał materiały wybuchowe, gazy łatwopalne (itp.): L. (...), P. H. (...), O. (...) oraz substancje niebezpieczne dla środowiska wodnego: F. Z., A. (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...).

(dowód: ekspertyza techniczna – 107-112 akt).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.), dalej jako ustawa, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
5. przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
6. po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Prawo do emerytury pomostowej, zgodnie z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową, w świetle wykładni językowej art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, jest zatem m.in. legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub w rozumieniu dotychczasowych przepisów oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po dniu 31 grudnia 2008 roku, jednak w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy.

Natomiast w przypadku kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie legitymuje się pracą w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 roku w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do emerytury pomostowej jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., sygn. akt II UK 164/11). Warunek legitymowania się przez ubezpieczonych, którzy po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywali pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wyłącznie okresem takiej właśnie pracy (to jest pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy), przypadającym przed dniem 1 stycznia 2009 roku został jasno wyrażony i wynika wprost z literalnego brzmienia art. 49 pkt 3 ustawy.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca spełnił warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 ustawy o emeryturach pomostowych, albowiem urodził się on po dniu 31 grudnia 1948 roku, ma uznany przez organ rentowy staż pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze wynoszący ponad 15 lat w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ukończył 60 lat i legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym przekraczającym 25 lat, przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze oraz nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Przyczyną odmowy przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej było uznanie przez ZUS, że wnioskodawca po 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a praca wykonywana do 31 grudnia 2008 roku nie kwalifikuje się do pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Wnioskodawca podnosił, że ZUS rozpoznając poprzednio jego wniosek o emeryturę pomostową decyzją z 2 kwietnia 2020 roku, zaliczył mu do pracy w warunkach szczególnych cały okres zatrudnienia w S. od 2 maja 1989 roku do 30 sierpnia 2020 roku (28 lat, 1 miesiąc i 7 dni). Przyczyną odmowy przyznania prawa do emerytury w decyzji z 2 kwietnia 2020 roku był jedynie fakt nie osiągnięcia wieku 60 lat i nie rozwiązania stosunku pracy. Skoro teraz te przesłanki zostały spełnione, to ZUS – zdaniem skarżącego - nie mógł już zmienić swojego stanowiska co do zaliczenia do szczególnego stażu pracy okresu od 1 stycznia 2009 roku, co legło u podstaw uchylecia decyzji z 2 kwietnia 2020 roku.

Należy przypomnieć, że decyzja z 2 kwietnia 2020 roku – tak jak zaskarżona w niniejszej sprawie – nie przyznała wnioskodawcy, ale odmówiła prawa do emerytury pomostowej. Tym samym stanowisko ZUS w zasadniczej kwestii tj. czy wnioskodawcy przysługuje prawo do emerytury pomostowej nie uległo zmianie. Powyższe oznacza konieczność ustalenia, czy wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki dla przyznania prawa do emerytury pomostowej, bo tego dotyczy zaskarżona decyzja, co wiąże się z obowiązkiem analizy charakteru pracy wnioskodawcy w całym okresie zatrudnienia, także od 1 stycznia 2009 roku.

Prace w szczególnych warunkach – zgodnie z art. 3 ust 1 ustawy o emeryturach pomostowych - to prace związane z czynnikami ryzyka wymienionymi w art. 3 ust 2 ustawy, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach

środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Z kolei prace o szczególnym charakterze – zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych - to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Wnioskodawca dysponował świadectwem o pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, wystawionym przez (...) Spółkę z o.o. za cały okres zatrudnienia od dnia 2 maja 1989 roku do dnia 30 sierpnia 2020 roku, które jednak zostało zakwestionowane przez organ rentowy. Rację ma organ rentowy, że pracodawca błędnie zakwalifikował wykonywane przez wnioskodawcę prace w zakładzie do prac przy bezpośrednim sterowaniu procesami technologicznymi mogącymi stwarzać zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego określonych w załączniku nr 2 pkt. 13 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Załącznik nr 2 do ustawy w poz. 13 wskazuje, że pracami o szczególnym charakterze prace są prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technologicznymi mogącymi stwarzać zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego. Bezpośrednie sterowanie procesami technologicznymi wymaga, aby wykonujący je pracownik obsługiwał urządzenia, maszyny lub instalacje i stale kontrolował ich parametry, reagując na wszelkie odchylenia i podejmował działania korygujące, co w założeniu ma doprowadzić do niedopuszczenia do wystąpienia poważnej awarii ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego (por Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 maja 2019 r. III UK 115/18).

W piśmiennictwie zwrócono uwagę, że konieczne jest istnienie związku przyczynowego między sterowaniem procesem technicznym a możliwością spowodowania awarii (B. Gudowska, K. Ślebzak (red.), Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Emerytury pomostowe. Komentarz, (...) 2013, s. 923). Zatem konieczne jest stwierdzenie, że wykonywanie przez pracownika obowiązków przy obsłudze takich urządzeń, maszyn lub instalacji może grozić awarią techniczną.

Z zeznań wnioskodawcy oraz świadków wynika, że skarżący w okresie od 1 grudnia 2000 roku do 30 sierpnia 2020 roku, takich prac nie wykonywał. Nie sterował bowiem stale i w pełnym wymiarze czasu pracy bezpośrednio maszynami i urządzeniami służącymi do produkcji taśm na wydziale (...), a jedynie pomagał operatorom tych maszyn przy ich sterowaniu, wykonywał zatem prace pomocnicze.

Polegało to na transportowaniu wózkami widłowymi surowców służących do produkcji taśm oraz części do maszyn, obsłudze suwnicy, wózka paletniaka. Wnioskodawca wykonywał na wydziale (...) co do zasady prace transportowe. Prace te nie mieszczą się w pojęciu prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technologicznymi mogącymi stwarzać zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego. To, że wnioskodawca musiał być skupiony na pracy, żeby przy wykonywaniu prac transportowych nie uszkodzić w zakładzie rur z parą technologiczną, co mogłoby spowodować awarię w zakładzie pracy, nie oznacza zagrożenia wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego. Wnioskodawca czasami obsługiwał gilotynę, która jest częścią składową wytłaczarki i służy do cięcia taśm oraz wózek konfekcyjny, który służył do łączenia ze sobą dwóch surowych tj. przed wulkanizacją - taśm (musiał go włączyć i wyłączyć i obserwować pracę maszyny tj. czy proces konfekcji łączenia dwóch surowych taśm wypełnionych tkaniną lub linką przebiega prawidłowo). Praca przy obsłudze gilotyny i maszyny konfekcyjnej również nie mieści się w pojęciu prac wymienionych w załączniku nr 2 pkt. 13 do ustawy o emeryturach pomostowych. Brak bowiem związku przyczynowego pomiędzy sterowaniem procesem

technicznym pracy gilotyny i maszyny konfekcyjnej, a możliwością spowodowania poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego. Cięcie gum gilotyną czy też włączenie i wyłączenie maszyny konfekcyjnej i obserwowanie pracy tej maszyny nie stwarzało zagrożenia wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego. Poza tym tych prac wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż główne jego obowiązki polegały na wykonywaniu czynności transportowych.

Wnioskodawca nie zajmował się zatem bezpośrednim sterowaniem procesami technicznymi mogącymi stwarzać awarie z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego. Nie sterował bezpośrednio procesem technicznym, wykonywał prace transportowe, a nadto pomagał operatorom maszyn przy ich obsłudze. Tym samym praca wnioskodawcy nie posiadała cech „bezpośredniości” w sterowaniu procesem technicznym, a tylko taka praca w świetle w/ przepisów może być zaliczona jako praca o szczególnym charakterze. Powyższe dotyczy także pierwszego okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 2 maja 1989 roku do 30 listopada 2000 roku kiedy to pracował na stanowisku pracownika magazynowego oraz kierowcy wózka wykonującego prace za i wyładunkowe. Wnioskodawca w tym okresie w ogóle nie obsługiwał jakichkolwiek maszyn i urządzeń. Zajmował się wydawaniem towaru z magazynu oraz załadunkiem i wyładunkiem towarów.

Przypomnieć należy, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się więc stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych. Ustawa o emeryturach pomostowych zastąpiła przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS określające zasady przyznawania emerytur w niższym wieku pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze - nowymi regulacjami, określającymi zasady nabywania wcześniejszych emerytur z tytułu tego rodzaju pracy. Ustawa ma charakter przejściowy ograniczając prawo do uzyskania emerytury pomostowej do osób urodzonych po 31 grudnia 1948 roku, które pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) rozpoczęły przed 1 stycznia 1999 r. (zob. art. 4 pkt 5 ustawy). Wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy o szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (por. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2011 r., (...), wyrok WSA w Lublinie z dnia 18 listopada 2010 r., (...)) SA.

Dodatkowo należy podnieść, że nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, czy Spółkę (...) można zakwalifikować jako zakład zwiększonego ryzyka zaistnienia poważnej awarii przemysłowej, jak to wynika z prywatnej ekspertyzy sporządzonej przez R. K. na zlecenie Spółki (...)). Nawet jeśli w zakładzie istnieje zwiększone ryzyko zaistnienia poważnej awarii przemysłowej, to nie oznacza to, że wszyscy pracownicy, świadczący pracę w halach produkcyjnych, wykonują pracę o szczególnym charakterze. Ustawodawca bowiem wyraźnie wskazał, że są nimi wyłącznie prace bezpośrednio przy sterowaniu procesami technologicznymi. Wnioskodawca takimi procesami nie sterował, przy czym dotyczy to także okresu zatrudnienia do 31 grudnia 2008 roku, skoro pracował on jako pracownik magazynowy, robotnik za i wyładunkowy, robotnik pomocniczy oraz operator urządzeń pomocniczych, a nie bezpośrednio jako operator procesów technologicznych. Nawet zatem uznanie, że Spółka jest zakładem zwiększonego ryzyka, nie zmienia faktu, że wnioskodawca nie wykonywał prac bezpośrednio przy sterowaniu procesami technologicznymi w zakładzie, co wyklucza mu przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

Wskazać należy, że ustawodawca w istocie znacznie zawęził w ustawie o emeryturach pomostowych prace, które uznaje za wykonywane w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w porównaniu z pracami zawartymi w wykazach, załącznikach do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.). Nie wszystkie prace zawarte w rozporządzeniu znalazły się w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych. A zatem pracodawca powinien był dostosować wykaz do obowiązującej ustawy. Okoliczność ta ma jednak drugorzędne znaczenie, to samo dotyczy tego, czy pracodawca opłacał składki na Fundusz Emerytur Pomostowych po zakwalifikowaniu danego zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze. O szczególnym charakterze pracy nie decyduje zakwalifikowanie pracy na określonym stanowisku przez pracodawcę do wykazu prac w szczególnych warunkach lub charakterze, czy też opłacanie składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, ale to, czy pracownik rzeczywiście wykonuje pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Biorąc pod uwagę, że wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach ani w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.